

Stanovisko
Komise pro hodnocení dopadů regulace (RIA)

k návrhu

**novely zákona č. 269/1994 Sb., o Rejstříku trestů, ve znění pozdějších předpisů,
a souvisejících zákonů**

I. Úvod:

Návrh představuje novelu tří klíčových právních předpisů (zákona o rejstříku trestů, zákona o přestupcích, trestního zákoníku) a celé řady doprovodných zákonů, v rámci kterých jsou prováděny menší legislativně-technické změny. Cílem této novely zákonů je zavedení evidence vybraných přestupků a zakotvení trestní odpovědnosti za opakované spáchání těchto vybraných přestupků. Předloženému návrhu předcházelo více než deset let odborných diskusí na téma potřebnosti této evidence. Připravený návrh z dílny Ministerstva spravedlnosti (dále jen „předkladatel“) je reakcí jak na předchozí odborné diskuze, tak především na aktuální společenskou potřebu evidence nejzávažnějších kategorií přestupků, které svým charakterem při opakovaném páčání dosahují hranice nebezpečnosti trestného činu.

Aktuálně v České republice neexistuje jednotná evidence přestupků. Existují pouze parciální evidence přestupků v oblasti dopravy, kdy registr řidičů obsahuje evidenci spáchaných přestupků proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích. Dílčí evidenci přestupků a správních deliktů vede Česká inspekce životního prostředí dle zákona č. 100/2004 Sb., o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi a dalších opatřeních k ochraně těchto druhů a o změně některých zákonů (zákon o obchodování s ohroženými druhy), ve znění pozdějších předpisů, a na základě některých dalších zákonů v oblasti životního prostředí. Rovněž Policie České republiky vede evidenci přestupků v oblasti zbraní a střeliva dle příslušných zákonů. Správní orgány a orgány činné v trestním řízení proto nemají možnost při ukládání správně-právních a trestně-právních sankcí dozvědět se o předchozích přestupcích nebo dalších správních deliktech, které mohou mít významný vliv na posouzení předchozího života a chování pachatele při ukládání trestu.

Novelou zákona o rejstříku trestů se zavádí evidence vybraného okruhu přestupků – přestupky proti majetku, proti veřejnému pořádku a občanskému soužití. Dle odůvodnění předkladatele se jedná o případy, ve kterých praxe nejvíce pociťuje nedostatek evidence a dochází k časté přestupkové recidivě. Současně je novelou zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, u tohoto

okruhu přestupků zavedena trestnost opakovaného spáchání dotčeného přestupku. Dle návrhu předkladatele by třetí opakované spáchání vybraného přestupku během posledních dvou let znamenalo automatickou kvalifikaci jednání na úrovni trestného činu. Doprovodnou novelou přestupkového zákona jsou dotčené tři skupiny přestupků navržené k evidenci rozděleny do jednotlivých kategorií dle existujícího trestního zákoníku.

Předkladatel zpracoval a předložil závěrečnou zprávu hodnocení dopadů regulace – RIA, ve které je dobře popsán existující stav a definovány jeho nedostatky. Návrh se v rámci odůvodnění zvolené varianty řešení odvolává na Analýzu zřízení registru přestupků, kterou vláda schválila svým usnesením č. 101 ze dne 15. února 2012 (dále jen „vládní analýza“). RIA pracuje s několika variantami řešení u tří základních okruhů – rozsah evidence přestupků, určení přestupků, jejichž opakované spáchání bude trestné, a rozsah evidovaných údajů o přestupcích a jejich pachatelích. Návrh obsahuje přehledné vyhodnocení nákladů vznikajících zvolenou variantou evidence na centrální úrovni. V oblasti administrativní zátěže se nepočítá s jejím zvýšením pro občany, což lze v případě této partikulární úpravy akceptovat.

Připomínkové řízení bylo provedeno standardním způsobem s ministerstvy a dalšími ústředními orgány státní správy, dále s krajskými úřady a vybranými statutárními městy.

II. Připomínky a návrhy změn:

1. Pokud jde o zpracovanou RIA, je dobře odůvodněna nedostatečnost současné úpravy a potřeba navržených změn. U volby jednotlivých variant řešení u tří základních okruhů otázek – rozsah evidence přestupků, určení přestupků, jejichž opakované spáchání bude trestné, a rozsah evidovaných údajů o přestupcích a jejich pachatelích - ale postrádáme bližší odůvodnění zvolené varianty z pohledu ekonomické a administrativní zátěže a porovnání nákladů/přínosů pro občany a veřejnou správu u jednotlivých variant.
2. Předkladatel zvolil variantu pouze velmi parciální evidence vybraných tří kategorií přestupků, přičemž ale sám v jiných částech předkládací zprávy uvádí, že pouze úplná evidence přestupků může sloužit pro důsledný postih a sám předkladatel v jiných částech předkládací zprávy poukazuje na negativní dopady roztříštěnosti existující evidence. Navrhovatel by měl blíže odůvodnit, proč je jako nejvhodnější řešení právě velmi parciální úprava evidence přestupků, která bude de facto pouze pokračovat v realitě již dnes velmi roztříštěné přestupkové evidence. Chybí porovnání nákladů, které by znamenalo zavedení úplné evidence přestupků v porovnání se zvolenou velmi parciální úpravou.
3. V případě zvolené varianty přestupkové recidivy – opakované spáchání tří stejných skutkových podstat přestupků během dvou let – rovněž postrádáme bližší odůvodnění, resp. ověření, zda je vůbec při současném stavu přestupkového řízení reálné ukončení alespoň dvou přestupkových řízení během dvou let – tedy zda zvolená varianta 2 let není příliš krátká a z hlediska dosažení účelu by nebyla vhodnější varianta 3 let pro opakované spáchání přestupků.

III. Závěr:

Komise RIA doporučuje dopracovat předloženou Závěrečnou zprávu RIA dle připomínek uvedených v bodech 1 až 3.

Vypracoval: JUDr. Petr Solský

Prof. Ing. Michal Mejstřík, CSc., v.r.
předseda komise